

SLUNOSKRAT

zima 2015

ÚVODNÍK

Tento Slunoskrat je výborným novoročním číslem. Ve velké většině je totiž o tom, co vás baví a naplňuje. Právě proto, že jsou články plné nadšení, je z nich cítit spousta dobrého. Protentokrát tedy jen krátce – ať k vám nadšení z

těchto krásných textů promlouvá přinejmenším tolik, jako ke mně, a ať i vy sami máte více než málo zapálení pro věc v tom, co se chcete naučit, čeho chcete dosahovat. Užijte si čtení!

Barča Hladíková

BRONTOSAURUS POD DROBNOHLEDEM

Barča Chvojková

Drazí mí slunovratí přátelé. Se Slunovratem jsem strávila kratičkou dobu v létě a na podzim roku 2013. Ze společných chvil s vámi čerpám ještě dnes. Někteří z vás věděli, že jsem na tábor nepřišla jen pro to, rekreovat se, poznat nové lidi, posekat louky, ale že mě mezi karpatské kopce hnál i jiný záměr. Od jara do podzimu toho roku jsem pro svou bakalářskou práci na oboru sociální antropologie prováděla výzkum v prostředí brontosauřích akcí.

S některými z vás jsem o své činnosti nesměle mluvila a nastiňovala své myšlenky a výzkumné zaměření. A když Barunka před novým rokem posílala mail s prosbou něčím přispět do Slunoskratu, řekla jsem si, že to je příležitost nenechat mou práci jen tak se válet ve složce počítače a pár slovy seznámit s mými myšlenkami i ty, o kterých jsem vlastně psala. Krátce vám popíšu metodologii mého antropologického výzkumu, teoretické koncepty a především uvedu své poznatky a závěry. A protože rozsah takového článku neumožňuje detailně popsat vše, o čem jsem psala, nechť ve vás vzbudí zvědavost a poslouží jako nesmělé lákadlo k četbě za dlouhých zimních či téměř jarních večerů.

Asi jste sami zažili, že při konfrontaci s nebrontosaury občas dochází k zvláštním pocitům odcizení a nepochopení. Takové

to klasické: „Vy tam pracujete a ještě si za to platíte?“. Velkým kopancem, který mě posunul dopředu, byly mé debaty se spolužáky a s vedoucím práce o tom, jaké to vlastně je být brontosauřem. Začala jsem zjišťovat, že některé prvky chování jsou v očích nebrontosauřů považované přinejmenším za zajímavé. Často jsme pak mluvili o tom, že je od „nás“ vyžadována určitá disciplína a uznání autority. To, že se na táborech a víkendovkách nekouří, do jisté míry mluví o tom, že se chováme podle nepsaných pravidel. Dovedete si představit, že pro mnoho mých spolužáků bylo nepředstavitelné takto trávit volný čas. Disciplína a dodržování určitých pravidel se tedy staly předmětem mého zájmu. A dříve, než jsem se mohla zaměřit na tyto jevy u ostatních, provedla jsem drobný předvýzkum sama na sobě, který se neobešel bez značné sebereflexe vlastního chování, která svým způsobem přetrvávala po celou dobu výzkumu.

Své myšlenky jsem podepřela konceptem governmentality Michela Foucaulta. Jedná se

o sociálně-vědní analýzu, jejímž cílem je rozebrat takové prvky chování a myšlení, které si jedinec přímo neuvědomuje; jedná se o projevy diskurzu, které jsou námi již přijaté, zautomatizované a nepříliš reflektované.

V tomto konceptu je obsažen způsob, jakým lze nahlížet na chování jedince či skupiny a na procesy, které jsou obsažené v jejich vedení.

Governmentalita mi umožnila nahlížet na Brontosaura skrz nástroje moci, disciplíny a technologií. Nejedná se o technologie technického rázu, řekněme, že jde o způsob chování k druhým a k sobě. Tyto technologie jsou ve foucaultovské perspektivě dvojího typu. Technologie „na druhé“ jsou ty, kterými je na nás působeno zvenčí; může to být okolí, ve kterém se pohybujeme, různá pravidla, nařízení. Technologiemi „já“ mám na mysli vliv, který má člověk sám na sebe na základě zmiňovaného prostředí a pravidel. Jedná se o zautomatizované chování a myšlení, kterým reguluje, ovládá a vytváří své chování.

Krátce ještě napíšu, že výzkum probíhal formou zúčastněného pozorování, participaci na dění a nestrukturovanými rozhovory. Svě myšlenky jsem formulovala do formy etnografického psaní, což je druh práce propojující narativní popis událostí v kombinaci

s teorií, která doplňuje příběhy z terénu. A nyní vám na následujících řádcích napíšu, na jaké technologie jsem se zaměřila při zkoumání Brontosaura.

Při výzkumu a psaní své práce jsem se zaměřila na technologie, kterými jsou členové Brontosaura vychovávaní k pozitivnímu přístupu k práci, společnému trávení času a odklonu od konzumního způsobu života.

První příklad přijímaných hodnot jsem zmínila „antikonzumní“ provedení víkendovek a táborů.

Na příkladu přítomnosti nebrontosaura na akci jsem za použití sebereflexe popsala mechanismy, které ve mně vytvořily strach z přítomnosti kuřáka. Nepísané pravidlo, díky kterému se v minimálním počtu vyskytují kuřáci na brontárnách, je mezi členy Hnutí přenášené především zkušeností z minulých navštívených akcí, na kterých jedinec nezaznamenal kouřícího člověka. Dalším důvodem

může být samotný odmítavý postoj, který je mezi ekologicky smýšlejícími lidmi častý. V rámci „antikonzumního diskurzu“ jsem se zaměřovala i na nepřítomnost alkoholu na brontosauřích akcích. Na několika modelových situacích jsem předložila příklady sebekázně, odříkání a disciplíny, ve kterých alkohol sehrál

významnou roli při charakterizování hodnot Brontosaura. V práci také zmiňuji, že skrz společné jídlo a hry dochází k aplikování skupinově uznávaných pravidel zaměřených na tělo jedince. Přímo v oficiálních stanovách Hnutí je vyjádřen zájem o vytváření zdravého kolektivního myšlení mezi Brontosaury. Projevu kolektivity jsem si nejvíce všimla při společných jídlech, kterých se účastní vždy všichni včetně organizátorů.

V mém chování i chování mých přátel je hluboce zakořeněné pravidlo, že se s jídlem čeká na posledního člověka. Dospěla jsem k tomu, že se dobrovolně podvolujeme určitému disciplinárnímu vlivu, který způsobuje, že toto pravidlo bez okolků vzájemně respektujeme, sympatizujeme s ním a často ho zpřijemňujeme „rituály“. Ano, v této pasáži jsem psala o vás. Nebojte, ač se můj text může zdát kritický, tak ona kritika se vlastně nese v pozitivním duchu.

Velký formativní vliv má dále dobrovolnická práce. Technologie práce je mířená na jedince, kteří rádi tráví volný čas v přírodě a zajímavých prostorech. Práci jsem v textu uvedla do kontrastu osvíceneckých reformních metod, které napravovali nežádoucí chování tuláků, zlodějů a podobně se projevujících jedinců. Což může znít jako nelogické srovnání, ale já jsem viděla jistou paralelu mezi

nedobrovolným napravováním a mezi naším dobrovolným nadšením pro práci. Svá tvrzení jsem podložila teorií o moci, která pro svou existenci potřebuje svobodné jedince. Ti jsou paradoxně tvárnější, jak uvádí Foucault, než jedinci bez svobody, protože moc ohraničuje pole jejich zájmů, ve kterém se nacházejí sympatie s dobrovolnou prací. Pro mnohé z nás má práce terapeutické účinky a vyhledáváme ji především proto, abychom si odpočinuli od školních či profesních povinností. Osobně mi přišlo, že v rámci propagace činností Hnutí Brontosaurus se o dobrovolnické práci mluví téměř v superlativech, a tak je pro jedince jednoduché s ní sympatizovat.

Dále mají značný vliv při formování myšlení a chování mladého dobrovolníka i zážitkové hry, které jsou často zaměřené na osobní růst jedince, na pozitivní myšlení, zaměřují se na stabilizování a posilování jeho vlastností a dovedností a v neposlední řadě na schopnost kooperovat ve skupině. Jak silně jedinec hry prožívá, taková je míra budování pozitivního vztahu k Hnutí Brontosaurus. Přijímáme hodnoty organizace a aplikujeme je do svého „běžného života“. Díky hrám je nám umožněno prožít si modelové situace, díky kterým máme možnost prožít si například vydobytí vlastní svobody, což je součástí kapitoly věnující se technologii

zážitku a ve které popisuju zážitek své kamarádky z Cestiček. Také zde píšu o zážitkové hře, ve které jsme poslepu absolvovali výšlap na vrchol Rychlebských hor Smrk, a při kterém jsme měli přemítat nad významem Důvěry.

Abych byla upřímná, v průběhu výzkumu a sebereflexe technologií „já“ jsem prožila několik momentů, kdy jsem měla chuť prásknout dveřmi Brontosaurovi před nosem. Nicméně negativní emoce mi pomohly hlouběji reflektovat vývoj mé výzkumné pozice a průběh výzkumu. Prohlubovaly poznání a byly hnací silou celého výzkumného snažení, neboť jsem se je snažila překonávat. Místo toho, abych se navždy distancovala od Brontosaura, jsem došla uvědomění, jakou hodnotu pro mne má podílet se na pomoci přírodním či kulturním lokalitám a lidem, jak hodnotné pro mne jsou okamžiky sdílené s lidmi, kteří mi jsou blízcí svým životním postojem a názory. Velmi si této zkušenosti cením, neboť díky studia konceptů Michela Foucalta jsem si začala všímat, jak jsou naše rozhodnutí závislá na mnoha okolních jevech a že je naše chování ovlivňováno a formováno, aniž bychom si toho byli vědomi.

Výzkum i následná práce s daty měly vliv na mé poznání jakými mechanismy a procesy bylo mé brontosaurí chování vytvořeno, a nyní mnohem vědoměji přemýšlím a jednám coby člen Brontosaura, respektuji, že se mé okolí chce chovat podle popisovaných pravidel a jsem si více vědoma toho, proč tomu tak je.

Svou bakalářku jsem dávala číst několika kamarádům z Brontosaura. Některé reakce byly nadšené a s děkováním, že jsem popsala něco, co si skoro vůbec neuvědomovali. Jiné byly také pozitivní, avšak to, co jsem popisovala, nebylo pro dotyčné novinkou. Také jsem zaznamenala ne moc pozitivní reakci, ale bohužel nemůžu posoudit, čeho se týkala, protože čas mi doposud nedal možnost zeptat se na příčinu odmítnutí. Vždy záleží na čtenáři, v jaké fázi uvědomění svého chování se nachází a s jakou přijme takové myšlenky, kterými se prezentuji ve své bakalářce. Je velmi pravděpodobné, že bych nyní některá tvrzení upravila, nicméně jejich výpovědní hodnota by se asi nezměnila. Brontosaurus mě vychoval, dobrovolně jsem se nechala formulovat jeho technologiemi a nemám problém s tím, jaký v jádru je a jak své členy ovlivňuje.

SEDMERO OTÁZEK O VÍKENDOVCE NA POTŠTEJNĚ

Julča Soukupová

A odpovědi? Pár jsme se jich pokusili zjistit o jednom pohádkovém víkendu. O takovém víkendu, když večer nebo po ránu je chladno, ale přes den vás krásně zahřejí sluneční paprsky, které dají barevnému listí ještě hezčí odstíny. To vše na zámku Potštejn.

Víš, co se může stát, když pravá ruka neví, co dělá levá? Víš, jaké to je, když ti další ruka pomůže?

Když vám pravá ruka neví, co dělá levá výsledek lze jen těžko předpovědět. Ať už je výsledek jakýkoliv, když vám pomůže ruka další, pocit je to krásný. Bez ohledu na výsledek v tom nejste sami.

Víš, jak těžké je najít sůl v cukrárně?

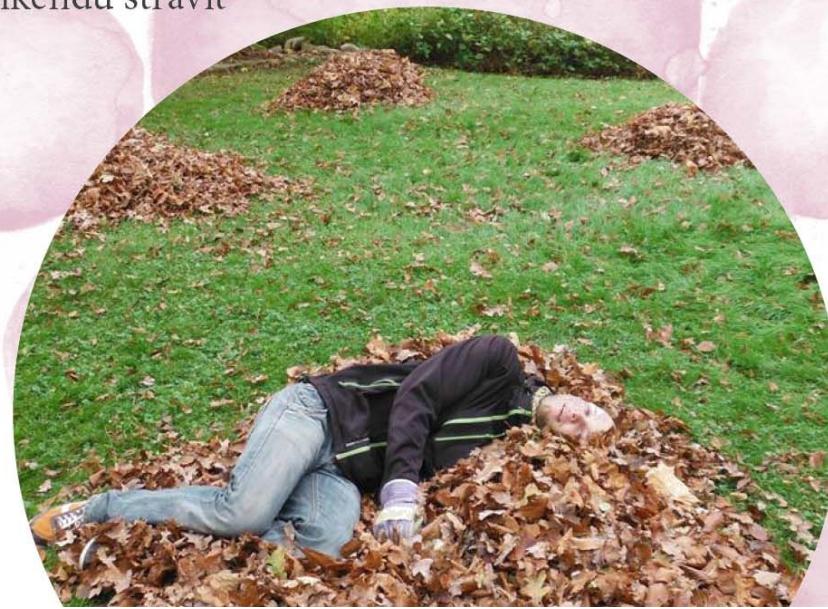
Najít sůl v cukrárně není úplně jednoduché. Po pár minutách jsme to chtěli vzdát, nakonec se úspěch dostavil.

Umíš postavit draka? Myslíš, že poletí?

My draka postavit umíme. Lítat ho možná budeme muset ještě naučit.

Víš, kolik listí je v zámeckém parku?

V parku u zámku Potštejn bylo listí dost na to, abychom měli skvělý pocit, kolik jsme to ho udělali, abychom se vyblbli skákáním v listí, broděním v listí. Abychom po práci při procházce parkem zjistili, že bychom v parku museli víkendů strávit několik.

ODPUŠTĚNÍ PÁRY – KDE JINDE, NEŽ V DÍLNĚ

Zdenka Bonk

Před Vánoci jsem měl na programu zkoušku z interny, která si vyžádala více jak dvou měsíční přípravu. To je taky jeden z důvodů, proč tento článek věnuji nějaké konstruktivnější činnosti.

Mezi takto soustavné učení (mnozí jste to určitě zažili, někteří to už mají za sebou, no a pak jsou tady i tací, kteří to i absolvovali, i ještě několikrát absolvují – sláva jim!), potřebuji vkládat rozptylové mikropauzy. Ne tak dlouhé, jako třeba běh, ale zároveň ne tak krátké, jako přerolování myši přes facebook. Zkrátka něco mezi. U mě se nabízí dvě možnosti. Tou první je přečtení zajímavého článku o aktuálním dění, tou druhou video na Youtube. Snažím se dělat obě stejnoměrně, ale někdy prostě potřebuji jen koukat.

Proč o tom vlastně píšu a jakou souvislost to má s dílnou, říkáte si? Mezi má oblíbená videa, respektive kanály uživatelů Youtube, patří tzv. „woodworkers“, tedy kutilové přes dřevo. Během brouzdání po různých „dřevoobráběcích“ videích jsem si vybral 3 kutily, kteří mě zaujali buď zpracováním videí, recyklováním použitého dřeva a nebo taky nenáročností výbavy potřebné ke zhotovení výrobku.

Rád bych Vám doporučil, pokud by Vás to jen trochu zajímalo a zároveň máte rádi práci se dřevem, nebo se na ni jen rádi díváte, 3 kanály:

frank howarth: Vysoce

profesionální práce se dřevem, krásná dílna, smršť nápadů, ale co je hlavní - zpracování videí. Svoji práci (ne všechna videa) točí metodou stop motion a to je prostě umělecké dílo (pro mě pohádka). Vidět, jak si dřevo samo vleze pod pilu, pak do hoblovky, jak se přišourá několik svěrek na dřevo a když je lepidlo zaschlé, tak vezmou nohy na ramena, opravdu stojí za to.

Jimmy Diresta: Tento amík je v USA asi docela známý, jelikož se mi podařilo najít i videa televizního pořadu, kde spolu se svým otcem a bratrem obcházeli v New Yorku smeťáky a bleší trhy a z posbíraných věcí Jimmy vytvářel věci nové. Kdyby to někoho zaujalo, pořad se jmenoval „Dirty money“, což je trošku zavádějící název. Každopádně ve videích z tohoto kanálu naleznete hlavně spoustu nápadů, renovací a na rozdíl od ostatních kanálů i práci se všemi materiály.

Steve Ramsey: Třetici woodworkerů uzavírá kutil, který pracuje hlavně se dřevem z použitých palet. Jeho projev je sice, řekl bych, trošku bláznivý a expresivnější, ale nápady má také geniální.

Nespornou výhodou všech těchto videí je zároveň fakt, že si člověk procvičí angličtinu.

No a protože nadpis napovídá, že i já se konečně o Vánocích dostal do dílny, rád bych se s Vámi podělil o jeden z mých výrobků. Třeba Vás inspiruje, stejně jako mě inspirovali „youtuberi“.

Nazval bych ho „čajové moře“. A i když asi přesně nesplňuje kritéria pro toto označení, tak svůj účel plní dobře.

Protože jako materiál na výrobu moře mi posloužily zbytky dubu červeného, tak rozměry výsledného produktu

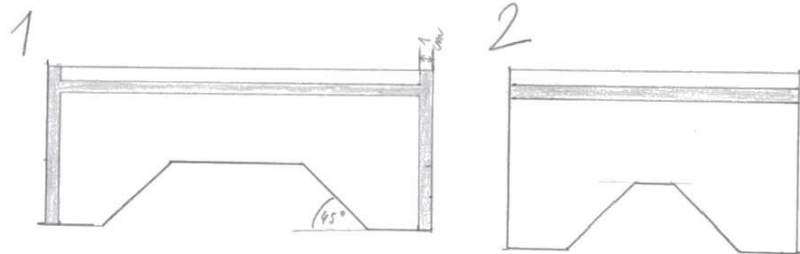

musely podléhat hlavně jejich velikosti, z toho důvodu také rozměry v popisu výroby moc neuvádím, volil jsem taktiku „přiložit, uřezat“. Na konec z toho byl pěkný 18x26 cm (čili obdélník) kousek.

Základem celého výtvaru byly 1 cm tlusté ohoblované destičky, ze kterých jsem vyrobil stěny. Jako samotná část na odkládání čajových misek a konvičky, tedy jakési dno nahore, posloužilo 2 cm tlusté prkénko, taktéž vyhoblované (celé moře bylo vyhoblované).

Dále jsem Vám napsal postup, abyste se mohli mým nápadem, pokud budete mít zájem, inspirovat.

1) Nejdříve jsem z 1 cm tlustých prkének vyrobil dvě delší (obr.1) a kratší (obr.2) stěny.

Vodorovné tmavé pruhy na nákresech znázorňují umístění drážek sloužících k vsunutí „dna“, vertikální tmavé pruhy na okrajích kratších stran delších prkének znamenají vyfrézované drážky, kam při sestavování moře zapadnou jeho kratší stěny. Drážky jsem vyfrézoval do hloubky 5 mm na frézovacím stole (pohled na prkénko tvořící stěnu z čela na obr.3)

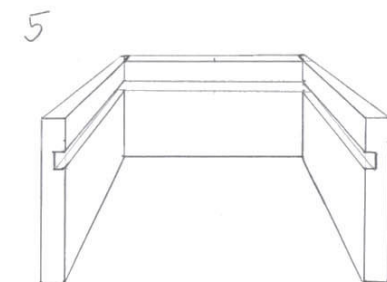
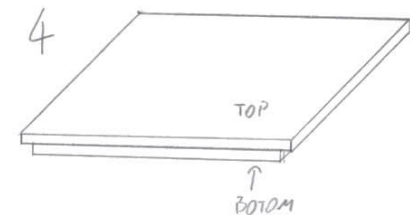
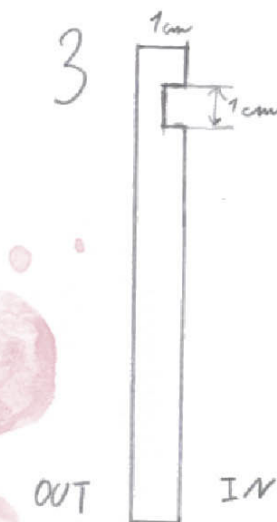
2) Na všech 4 stranách budoucího dna jsem vyfrézoval o trošičku hlubší než 1 cm (přijde do drážek, tak aby tam šel volně vsunout) a 5mm široký schodek tak, že mi vznikl menší, tedy spodní, a větší, čili vrchní obdélník (obr.4). Rozměry dna by měly být takové, aby se dalo volně zasunout do drážek stěn a po jejich přiložení nebránilo v jejich přiblížení k sobě a zároveň aby nebylo příliš volné. (fuj...už vím, proč točí ty videa – tohle nějak formulovat!)
3) Teď už zbývá to všechno jen sestavit dohromady. Do všech drážek nanese se lepidlo a poté přiložíme 2 delší a jednu kratší stěnu k sobě tak, jak je schematicky nakresleno na obr.5.

4) Do drážek vsuneme správným směrem dno.

5) Přiložíme poslední krátkou stěnu. Všechny spoje stáhneme stužidly a počkáme až zaschne lepidlo.

6) Po zaschnutí lepidla obrousíme šmirglem do hladka.

7) Jako povrchovou úpravu jsem zvolil natření olivovým olejem, který se přes noc vpil do dřeva.

JAK SE ZE MĚ STAL HRÁČ NA DIDGERIDOO

Martin Křížek

Nerad říkám, co bych chtěl dostat k Vánocům, abych mohl být překvapený. Když tedy Ježíšek zazvonil na zvonek, pod stromečkem ležel tajemný dárek. Byl to metr a půl dlouhý hranol s podstavou 10x10 cm zabalený do červeného papíru se zlatou mašlí a s bráchou nám vrtalo hlavou, co to asi bude.

Když jsem poprvé zaprděl do trubky, tak už se to našim nezdálo jako úplně dobrý nápad. Na základní škole jsem hrál na trubku a vzhledem k hlučnosti nástroje jsem směl cvičit jen do osmi do večera a troubit do skříně. Rodiče si na to velmi rychle vzpomněli a byl jsem vykázán.

Didgeridoo je tradiční australský nástroj. Je to dutá větev, na kterou se hraje rozvibrovanými rty za pomoci takzvaného cirkulačního dechu. Každý nástroj má určitý základní tón (drone), který se tvaruje pomocí ústní dutiny a hlasu. Nástroj nemá žádné jiné otvory než náustek a rezonátor. Tradiční nástroj je z eukalyptového dřeva, kdy dutinu do větve vytvoří termiti. V našich lužích a hájích se didgeridoo vyrábí rozříznutím větve na půlku, vydlabáním dutiny (může mít i různé tvary) a následným slepením dohromady. Každý nástroj je laděn do určitého tónu – ten je závislý na délce, tvaru a typu dřeva.

Po prvním fouknutí se ozval zvuk spíše podobný zažívacím

problémům, než hudbě. Nicméně mě to neodradilo a postupem času jsem vychytil, jak správně rozvibrovat rty, abych měl základní tón čistý a bez kolísání. Dále bylo potřeba se naučit cirkulační dech. Zpočátku se to jevilo jako nereálná záležitost, nicméně našel jsem si na internetu různé návody a pak to postupně přišlo – nejdřív jednou, pak pár opakování, a nakonec 10 minut v kuse. Ať už se to zkoušíte naučit jakýmkoliv způsobem, je důležité, mít zvládnuto zahrání drone bez přemýšlení. Teď už experimentuji s různou rytmikou a intenzitou foukání, artikulací či hlasem. Dá se říct, že je to jako žonglování – nejdřív házení s jedním míčkem, pak se dvěma, naučit se fontánu a přidávat další trčky...

Od začátku jsem se snažil hrát s kamarády u ohně. Jistě byli všichni nadšení, když jsem začal dunět (a i když nebyli, tak jsem si to rozhodně nepřipustil a troubil jsem dál)! V době svých začátků jsem dělal na diplomce, tak to byl výborný odreagovací prostředek. Například jsem hrával ke svým oblíbeným písničkám jako doprovod, nebo jsem improvizoval do různých nástrojů na YouTube. Nicméně to bylo vždycky hraní spíš pro sebe.

Až na podzim jsem se přes Facebook dozvěděl o brněnském setkání didgeridoo hráčů. Konalo se v lužáneckém Dobrovolnickém centru a vedl ho jistý Dalibor Neuwirt.

Poprvé jsem tak hrál s dalšími didgeridisty, zahrál jsem si na jiné klády a po tomto zážitku jsem začal vyhledávat další akce. Po pár jamech mi bylo jasné, že mi už můj bambusový nástroj nestačí, a tak jsem se začal poohlížet po novém, dřevěném. Shodou okolností jsem si pořídil didgeridoo, které skvěle ladí se Spacedrumem (nástroj francouzské výroby na principu známějšího Hangu), na který hraje Ondra Vala. Toto zjištění vedlo k tomu, že mě přizval k sobě ke hraní na ulici.

Přišlo tedy na první veřejné hraní! Když jsem jel šalinou na místo srazu, chtěl jsem se pomalu otočit a napsat, že nemůžu. Na České, když jsem viděl, jak je lidnatá, mi hlavou běhalo spoustu myšlenek: jestli to je dobrý nápad, jestli to nebude trapas, neměli jsme předtím něco nacvičit? Nicméně zvědavost mě táhla dál. Na místě srazu už stál Ondra a s úsměvem mi třásl rukou, že jdeme na to. Vybalili

jme nástroje, do futrálu hodili 160 korun v drobných (prachy dělaj prachy) a začali jsme hrát. Najednou všechny pochybnosti byly tentam, my jsme hráli, peníze cinkaly, lidi se zastavovali a ptali se, co to je za nástroje, na které hrajeme, protože to ještě nikdy neviděli.

Po zhruba hodinovém hraní jsme sesypali odměnu do tašky a šli jsme ji rozměnit nedaleké do Chajovny. Tam jsme opět vybalili naše fidlátka a hráli až do zavíračky ještě s dalšíma klukama, co tam měli nástroje. Od té doby jsem byl hrát na ulici už několikrát a vždycky to bylo jiné. Samotné hraní velmi ovlivňuje prostředí, denní doba - jestli hrajete v poledne nebo večer a taky jakou máte náladu - lidi poznají, jak jim motáte čakry, a podle toho otáčejí peněženky. Těmto pouličním uměleckým radovánkám se říká buskning - ať jde o hudbu, tanec, artistické vystoupení, nebo živé sochy či jinou činnost. Obecné pravidlo je, že na jednom místě byste neměli být déle než 2 hodiny a že se umělci navzájem neruší - kdo dřív přijde, ten se dřív ukáže! Důležité je zjistit, jaké jsou v daném městě pravidla - kde se může

hrát, kdy, jestli není potřeba povolení, zda můžete používat aparaturu apod. Dokonce jsme byli hrát i v předvánoční Vídni a byla to paráda hrát na slavné Grabenstrasse (taková čtyřnásobná Česká v centru Vídně poblíž Stephansdomu). Atmosféra byla výborná, ale největší radost jsme měli z holčičky, která před námi stála asi 5 minut opřená o velkého plyšového koně a poslouchala. Rodiče ji od nás nemohli odtrhnout! I když to nakonec z finančního hlediska nebylo až tak výrazně lepší než v Brně, rozhodně ten výlet stál za to a už se těšíme na další výjezd. Ale počkáme do jara, až se oteplí.

V Brně chodíme hrát i několikrát týdně do již zmiňované Chajovny na Dominikánském náměstí (viz www.chajovna.cz). Každý, kdo přijde, je vítán a nejlépe s nástrojem. Je to vždy odlet do vesmíru! V rámci vánočního večírkového maratonu jsme si skvěle zahráli u Jiříků, kdy jsme testovali nové Slunovratí etno nástroje a kdo tam byl, ten mi dá jistě za pravdu, že to byla povznášející jízda. Občas pořádá Dalibor Neuwirt koncert s následným jamem, kde se taky míchaj světy (viz www.djlidu.cz).

Vyrobil jsem si i “cestovní pártydýdžo” z PVC odpadní trubky. Návštěvníci Hornbachu měli nevšední zážitek, když jsem zkoušel, jak se hraje na různé průměry a velikosti. Seříznutím trubky jsem nástroj nastavil na požadovaný tón

aby ladil s kytarou a vzhledem k tomu, že je velmi lehké, tak s ním chodím na každou akci - dokonce se mnou přešlo hřeben Malé Fatry.

Na závěr dodám, že když se Vám určitá činnost líbí, ale odrazuje vás náročnost – PŘEKONEJTE SE! Cesta je sice trnitá a musí se po ní jít, i když to nejde, ale výsledek za to stojí a radost budete mít nejen vy, ale i okolí.

DIVADLO NA VINOHRADĚCH *Anet Pokorná*

Jak mnozí z vás určitě víte (nebo jste se právě teď dozvěděli), pracuji v pražském divadle na Vinohradech. Chci vás trochu zatáhnout do toho tajemna, do toho, co možná někteří nevědí, ale tuší.

V divadle pracuji jako uvaděčka. Dělam různé věci - trhám lístky nebo zrovna dneska jsem šla předat kytku panu Uhlířovi. Je to super pocit, když můžete vidět herce zblízka! A nebo se můžete, kdy se Vám zachce, kouknout na představení. Máme skvělé obsazení v různých inscenacích. Například jedna hra, kterou si lidi oblíbili je AMADEUS a vystupují tam Jiří Dvořák, Ondřej Brousek, Ivana Uhlířová. Další velmi zajímavá hra je ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY s Andreou Elsnerovou, Filipem Blažkem a dalšími.

Divadlo má tři patra, takže se dostane i na půdu – té se říká zkušebna. Je to malý prostor, kde se hrávají představení asi pro šedesát lidí. Jste velmi blízko hercům a vyvolává to ve vás úplně jiný dojem, než když jste v tom velkém, mohutném, nablýskaném sále se skleněným lustrem. Má to něco do sebe.

Zajímavý mi také přijde moment, kdy skončí představení a jsme v divadle skoro poslední. Jenom čekáme pár minut na vrátného, abychom mohli jít domů. Nikdo nikde a neustále vám vrtá hlavou, jaké by bylo vrátit se zpátky do temného sálu a dívat se, jak se bourají kulisy. Jaké by bylo odhalit další životy neznámých lidí. Jako by se zastavil čas a vy se snažíte tohle zapamatovat, protože to je něco neobvyklého...

KVALTOVNÍ

Janička Zemánková

Den po dni se žene
a zas konec týdne,
zase domů k ženě,
ta na pozdrav kývne.

Vykřešu poentu
z každé písni i seriálu.
Zítřa pochopím, že mám být tu,
zaražen nosem do frgálu.

Za odměnu si lehnu,
za odměnu jdu spát.
Vztyčený prst ke dnu
a učit se (to) mít rád.

SLEČNY S DUŠÍ INDIÁNA ANEB LAMUŠE NA ZAHRADĚ

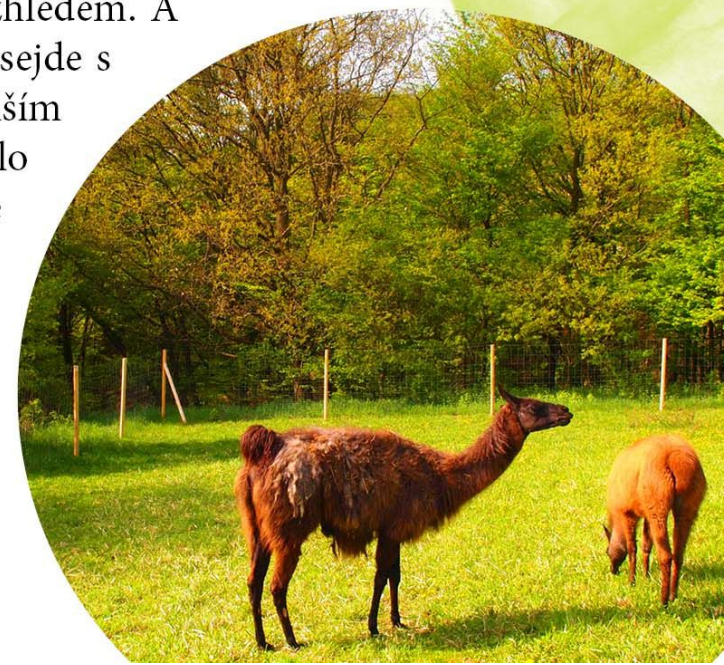
Barča Černošková

Celý příběh, tedy historie tří lamích slečen u nás na zahradě, se započal asi před třemi lety v okolí brněnských Háďů. Tehdy jsem kvůli studiím přebývala v Brně a občas jsem chodila brigádníčit do nově vznikajícího centra ve starém rekultivovaném lomu Džungle. Jeho vize byla jasná – opět přilákat Brňany do živé přírody ležící hned za humny jejich sídliště a železničního depa. Z jiného pohledu šlo také o odhalení často obávaného okolí zaniklé vápenky a starých lomů apoukázání na vzácné druhy rostlin a jejich ochranu. Jak ale na to? Jak dlouhodobě přilákat návštěvníky a stočit pozornost k těmto místům? Musím říct, že tvůrci celého projektu na to šli opravdu fikaně - vstříc dnešní době, kdy většina lidí čeká stále něco extra. Zvolili zajímavé místo, postavili chaloupku a ohradu a přivezli pro našince velmi zajímavé tvorečky. A tak vzniklo Lamacentrum Hády a to je vlastně teprve začátek celého příběhu...

Čas plynul a my se postupně seznamovali s lamími životy, jejich zvyky, náladami a taky rošťárny. Mezi lektorky se jednoho dne zařadila taky Janča, která se pro lamy doslova narodila. Už od malé Janičky chodila do Brněnské ZOO do lamího kroužku a během let pomáhala vychovávat hned několik lamích a dokonce i velbloudích mláďat. Když pak odrostlá lamátka putovala k novým chovatelům a do jiných zoo, Janča se o ně stále zajímala a jezdila je navštěvovat.

A tak se stalo, že jednoho dne zjistila, že se její milé Niky (v té době už několikanásobné 7leté lamí mámě) nevede zhora tak dobře, jak by mělo. Lamy nejsou pro většinu zoologických zahrad ceněnými zvířaty, ve stádě se rychle množí a nejsou tak nevšední jako tygr nebo žirafa. Jde u nich zejména o stádo, málokdy o jedince. Když některá z lamiček „odejde“ není to pro některá chovatelská zařízení taková ztráta, jako když onemocní a „odejde“ třeba gepard.

Niky je lamí máma, postavou však zdaleka převyšuje i některé samce. A tak by se na první pohled mohlo zdát, že s autoritou ve stádě nebude mít problém a vydobude si pevné místo u sena. Na pohled druhý, je však Niky neprůbojně povahy, která jen málo koresponduje s jejím dominantním vzhledem. A když se tato vlastnost sejde s velkým stádem na menším prostoru, než by bylo záhodno, a hlavně s nedostačujícím přídělem kvalitního lamího žrádylka, může z toho být pěkně smutná pohádka. Janča to

moc dobře věděla a tak neváhala rychle a radikálně jednat!

Protože dlouho brigádničila v brněnské zoo, věděla, že zvíře patřící zoo lze se svolením této zahrady přemístit do tzv. deponace - tedy k jinému chovateli nebo do jiné zoologické. To v praxi znamená, že zvíře je převezeno na nové místo, kde se o něj stará někdo jiný. Zoologické zahrady toho využívají například při vyměňování zvířat (v jedné zahradě už nechtějí chovat jeden určitý druh papoušků, ale v druhé by jej chtěli a zase by chtěli ukončit chov třeba sýčků, a tak se zoologické dohodnou, zvířata si vymění a právně se to ošetří jako deponace). Málokdy se pak stává, že by o deponované zvíře byl zpětně zájem a zoo by jej chtěla zpět. Pro chovatele deponovaných zvířat je pak

situace skoro identická jako kdyby zvíře odkoupil, pouze s tím rozdílem, že pokud zvíře uhyne, musí chovatel doložit písemnou zprávu od veterináře, která prokáže, že zvíře neumřelo v důsledku špatného zacházení. Janča se tedy rozhodla, že požádá o neprodlenou deponaci Niky. A protože v oné zoo měli

lamiček opravdu mnoho, nikterak se snížení jejich počtu nebránili.

Dobrá tedy, první záchytný bod splněn – s deponací zoo souhlasí. Druhý záchytný bod – kam Niky umístit? V té době jsem s Jančou chodila lektorovat do Lamacentra, pracovně nazývaného Lamáče, a znala jsem se s ní teprve krátce. Janča se mnou sdílela osudy Niky a snažila se vymyslet, jak přesvědčit náčelníka centra, aby se Niky mohla stát dalším obyvatelem Lamáče. To po několikerých peripetiích téměř klaplo. Háček byl v tom, že jakmile se začalo jednat o převozu Niky, ukázalo se, že nejde o jednu, ale rovnou o dvě lamičky. Niky jako pravá lamí máma měla měsíc staré lamátko – indiánku Miu. Vtipné bylo to, že dokud se o Niky jednalo pouze nad papíry, nikdo z oné zoo netušil, že má mládě. To je krásný příklad toho, jaké pozornosti se občas lamuším dostává.

Na obzoru se tedy objevuje další záchytný bod – odkoupení lamátka. S mláďaty a deponací je to trošku složitější, protože se snáze prodávají a zoo z nich má zisk. Proto se Janča musela plácnout přes kapsu a Miu odkoupit, jinak by se mohlo stát, že ji zoo bude chtít prodat jinému kupci. A tak nebyla lamka jedna, ale rovnou dvě! A ejhle s tím už byl krapet větší problém...to už se náčelníkovi nepozdávalo, a tak začalo další hledání lamí ohrady.

V té chvíli mě samozřejmě napadlo, že za domem máme kus nevyužitého pole, pěkně v skrytu stromů daleko od silnic a kolejnic. Ale přiznám se, neměla jsem odvalu nadhodit tento smělý nápad o vybudování rozsáhlejší ohrady, mým rodičům. Tím spíš, že jsem přes týden bývala v Brně o víkendu často v povětrí. Kdo by se tedy o lamičky každý den staral?

Ale jak se říká, život je jedno velké překvapení! Jednoho dne mě překvapil telefon od tatíka, že prý potkal Stáňu (naše rodinná kamarádka, která je také zástupkyní náčelníka v Lamacentru) a ta že mu vyprávěla o lamí záchraně a o hledání volné ohrady. Nu a v té chvíli tatík překvapil! Asi mu nějak svitlo, že nebude muset sekat ten kus pole za domem a taky se možná ozvalo volání z dětství, kdy choval zebříčky.

Události nabraly rychlý spád - domluva ohledně stavby ohrady, přístřešku, dovozu sena a převozu lamiček. Vše bylo najednou jasné a velmi jednoduché. Nadešel den D a Niky si vykračovala směrem k novým zítřkům a pořádné kupce sena. Miuška byla ještě dlouhonohé ušaté mimino a tak byla nesena v mužské náruči. Obě lamičky našly nový domov a my kamarády, pracovně zvané „lamaři“, - Janču a jejího přítele Miloše. Od té doby k nám často jezdí navštívit

lamičky a společně je provětrat do lesa nebo pole. Oba jsou zkušený chovatelé ze zoo, a proto jsou večery strávené s nimi u vínka, plné neuvěřitelných a pro nezoočlověka neskutečných příběhů!

Tak přesně takto se ocitly lamuše na naší zahrádce. Dnes už to jsou více než dva roky a dvě lamičky už tam taky nejsou - pasou se tam rovnou tři! Ale to je zas jiná pohádka....

RECEPISY JANIČKY MINÁŘOVÉ

...přeju šťastnou a tvořivou ruku v poměrech surovin! kéž nejen v bříšku dobře je! máváme z návsi, my tři (náři též)...

siludávající kaše

když se narodila mari, prakticky první měsíc jsem jedla ráno vařené kaše po celý den. pak už jsem jen poletovala mezi plínama, děvčátkem, šátkem, mlíkem...ale síly stačily!(tak akorát do doby, kdy přijel princ z lovu za potravou na modrozeleném koni a zachránil mě/nás).

rýžová

naturální rýži vaříme se solí a řasou (když dítě spí). poté zvládneme jednou rukou rozmixovat s rostlinným mlékem, banánem a chia semínky. v druhé ruce je zvědavý kojeneček.

jáhlová

spaříme jáhly, poté uvaříme se solí. se sezamovým máslem, jablíčkem a skořicí mixujeme.

ovesná

vločky spaříme ve vodě se solí, pomixujeme, sladíme agáve, sypeme konopím.

všemožné variace lze obměňovat jiným obilíčkem, semínky, sladidly či tekutinou (mléka, mošt,..). na slano, sladko. důležité však je uvařit toho plný rendlík!

buchta z červené řepy

...hutná mlsota ze scvrklejší zatoulané řepy...špaldovou mouku, trochu kypřícího prášku, kokosu, carobu a špetku soli smícháme v jedné míse. v druhé pak mísíme nastrouhané jablíčko, též nastrouhanou povařenou červenou řepu, datlový sirup a sezamový olej a trochu uvařené špaldové kávy. promícháme obě mísy, nalijeme na mazaný pekáč, nahoru semínka slunečnice a šup s ní do zlatova!

houbový kuba

letos jsme se s peťou dohodli, že na štědrý večer pojíme kubu a saláty si pak užijeme na druhé dny u rodin, které máme oba hříšně rádi. marinka vycítila slavnostní chvíli a celý čas večere se na nás s klidem dívala, jak se dlábíme. kuba a vůbec celá ta chvíle byla lahodná...

namočené hříbky (nejlépe v karpatech sbírané) namočíme na pár hodin do vody. na pánvi osmahneme cibulku, plátky česneku, kmín, přidáme změkklé houby a restujeme. dochutíme solí, mahá kořením, majoránkou a přidáme uvařené krupky! koledy zpíváme až po večeri.

novoroční kokosová bábovka

inspirováno Kuchařkou ze Svatojánu.
je taková mokřejší a vláčná, to my rádi.

špaldovou mouku, prášek do pečiva, kokos, špetku soli, trochu třtinového cukru a kůru z bio citronu promícháme. v druhé míse smícháme kokosovou smetanu, trochu rýžového mléka, sezamového oleje a agáve sirupu. vše smícháme s jedním rozmačkaným banánem a šťávou z jednoho citronu. pečeme dle zkušeností s bábovkovou formou, my v kameninové pekli asi hodinku. koštujeme střídmě. totiž jak na nový rok, tak po celý rok! (ale bábovky, to teda nejsme)

B | R | N | O |

www.slunovrat.info

Základní článek Hnutí Brontosaurus Slunovrat

Časopis SLUNOSKRAT vydává Základní Článek Hnutí Brontosaurus Slunovrat

<http://www.slunovrat.info> • šéfredaktor: Bára Hladíková

• grafická úprava a sazba: Hana Syrová